

Sygn.akt III AUa 721/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 stycznia 2014r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Maria Jolanta Kazberuk (spr.)

Sędziowie: SA Bożena Szponar - Jarocka

SA Dorota Elżbieta Zarzecka

Protokolant: Agnieszka Charkiewicz

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 9 stycznia 2014 r. w B.

sprawy ze skargi K. D.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 23 grudnia 2011r. sygn. akt IV U 2836/11

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 18 kwietnia 2013 r. sygn. akt IV U 339/23

zmienia zaskarżony wyrok w pkt I i oddala skargę o wznowienie postępowania w tej części.

UZASADNIENIE

Ubezpieczona K. D. wniosła skargę o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 23 grudnia 2011r., w sprawie IVU 2836/11, oddalającym je odwołanie od decyzji ZUS z dnia 3 października 2011r. wstrzymującej wypłatę emerytury od dnia 1 października 2011r. Jako podstawę wznowienia wskazała wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r. Wniosła o wypłatę zawieszony emerytury od dnia 1 października 2011 r. wraz z należnymi odsetkami za opóźnienie.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. wniósł o oddalenie skargi o wznowienie postępowania w części dotyczącej wypłaty emerytury od 1 października 2011r. do 21 listopada 2012r. oraz umorzenie postępowania w części dotyczącej wypłaty emerytury od dnia 22 listopada 2012r., gdyż decyzją z dnia 7 lutego 2013r. organ rentowy podjął wypłatę świadczenia od dnia 22 listopada 2012r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie wyrokiem z dnia 18 kwietnia 2013r. w sprawie IV U 339/13 zmienił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 23 grudnia 2011r. w sprawie IV U 2836/11 i poprzedzając go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z dnia 3 października 2011r. i zobowiązał organ rentowy do wypłaty świadczenia emerytalnego wnioskodawczyni za okres od dnia 1 października 2011r. do dnia 21 listopada 2012r. (pkt I) oraz umorzył postępowanie w części dotyczącej wypłaty emerytury za okres od dnia 22 listopada 2012r. (pkt II),

a zawarty w skardze wniosek o odsetki przekazał do rozpoznania Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w O. (pkt III).

Wydanie orzeczenia poprzedziły następujące ustalenia. Wnioskodawczyni decyzją z dnia 12 marca 2004r. uzyskała prawo do emerytury od 1 lutego 2004r. Jednocześnie kontynuowała zatrudnienie na Uniwersytecie (...) w O.. Sąd organ rentowy wstrzymał wypłatę świadczenia. W związku z tym, że ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych (Dz. U. nr 228 poz. 1507) uchyliła z dniem 8 stycznia 2009 r. przepis art. 103 ust. 2 ustawy emerytalnej, w myśl którego ZUS nie wypłacał emerytury w przypadku, gdy emeryt nie rozwiązał stosunku pracy z pracodawcą, organ rentowy decyzją z dnia 4 lutego 2009r. podjął wypłatę emerytury od dnia 1 stycznia 2009r. Z uwagi na zmianę przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS, wprowadzoną ustawą z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw, decyzją z dnia 3 października 2011r. ZUS wstrzymał ubezpieczonej od dnia 1 października 2011r. wypłatę emerytury. Od powyższej decyzji wnioskodawczyni złożyła odwołanie, domagając się jej zmiany i wypłaty emerytury nadal po dniu 30 września 2011r. Wyrokiem z dnia 23 grudnia 2011r. Sąd Okręgowy w Olsztynie oddalił odwołanie. Wnioskiem z dnia 29 listopada 2012r. skarżąca wniosła o wypłatę emerytury. Organ rentowy decyzją z dnia 7 lutego 2013r., wobec wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012r., wznowił od dnia 22 listopada 2012r. wypłatę świadczenia.

W ocenie Sądu pierwszej instancji skarga jest uzasadniona.

Sąd Okręgowy odwołał się do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r. w sprawie K 2/12 (Dz.U. z 2012 r. poz. 1285), w którym stwierdzono iż art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. nr 257 poz. 1726 oraz z 2011 r. nr 291 poz.1707) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2009 r. nr 153 poz. 1227, z 2010 r. nr 40 poz. 224, nr 134 poz. 903, nr 205 poz. 1365, nr 238 poz. 1578, nr 257 poz. 1226, z 2011 r. nr 75 poz. 378, nr 149 poz. 887, nr 168 poz. 1001, nr 187 poz. 1112, nr 105 poz. 1203 oraz z 2012 r. poz. 118 i 251) dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011r. bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez niego prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Wyrok ten został opublikowany w Dzienniku Ustaw z 22 listopada 2012r.

Sąd pierwszej instancji stwierdził, że zgodnie z art. 401¹ k.p.c. można żądać wznowienia postępowania także w wypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie. Jednocześnie Sąd zauważył, że spór dotyczył oceny, czy wznowienie wypłaty wstrzymanego świadczenia emerytalnego oraz dalszych kwestii z tym związanych powinno nastąpić od dnia 22 listopada 2012 r., a więc od daty ogłoszenia tego wyroku, czy też od daty wstrzymania świadczenia, jak żąda tego wnioskodawczyni.

Zdaniem Sądu art. 103 a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych dodany przez art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych w związku z orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 roku jest niezgodny z Konstytucją od początku jego uchwalenia, a wyrokiem Trybunału został wyeliminowany z porządku prawnego. Uznając taki stan rzeczy Sąd nie mógłby przyznać wnioskodawczyni prawa do wypłaty jej świadczenia dopiero od dnia 22 listopada 2012 roku (od dnia 1 marca 2012 roku skarżąca pobiera świadczenie), sankcjonując tym samym stan prawny po dniu 30 września 2011 roku zakwestionowany przez Trybunał Konstytucyjny.

Sąd pierwszej instancji odniósł się również do postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 stycznia 2009 r. o sygn. akt II Po 8/08 wskazującego na to, że po wznowieniu postępowania, na podstawie art. 401¹ § 1 k.p.c., sąd stwierdzając, iż orzeczenie wydane zostało na podstawie obowiązującego aktu prawnego ma jednocześnie przesłankę do innego rozstrzygnięcia sprawy uznając, że choć akt ten obowiązywał to nie powinien być zastosowany w sprawie, co okazało się dopiero po orzeczeniu Trybunału Konstytucyjnego.

Sąd na podstawie art. 401¹ k.p.c. wznowił postępowanie i na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku przyznając ubezpieczonej prawo do emerytury od dnia jej wstrzymania, tj. od dnia 1 października 2011r. do dnia 21 listopada 2012r. W przedmiocie wypłaty emerytury od dnia 22 listopada 2012r., Sąd postępowanie umorzył. ZUS decyzją z dnia 7 lutego 2013 r. wznowił bowiem z tym dniem wypłatę emerytury skarżącej. Jednocześnie, na mocy art. 477¹⁰ § 2 k.p.c., Sąd przekazał do rozpoznania organowi rentowemu wnioski o odsetki, argumentując, że jest to nowe żądanie ubezpieczonej nierozpoznane dotychczas przez organ rentowy.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł organ rentowy, zaskarżając powyższy wyrok w części przyznania prawa do emerytury od dnia 1 października 2011r. do dnia 21 listopada 2012r. ZUS zarzucił Sądowi pierwszej instancji obrazę prawa materialnego, tj. art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012r. z (sygn. akt K 2/12) uwagi na zmianę zaskarżonej decyzji z dnia 3 października 2011r. i przyznanie prawa do wypłaty emerytury od dnia 1 października 2011r., tj. od dnia jej zawieszenia.

Skarżący wniósł o: zmianę zaskarżonego wyroku i przyznanie K. D. prawa do emerytury od dnia 22 listopada 2012r., tj. od dnia wejścia w życie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012r., ewentualnie uchylenie powyższego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Olsztynie.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył co następuje.

Apelacja organu rentowego jest zasadna, aczkolwiek z powodu innych argumentów, niż te które zostały podniesione w jej treści.

Po pierwsze uwzględnienie wniesionej apelacji możliwe było w zakresie, w jakim organ rentowy zaskarżył przedmiotowy wyrok, a zatem co do okresu od dnia 1 października 2011r. do dnia 21 listopada 2012r. Po wtóre należy zauważyć, iż wnioskodawczyni nabyła prawo do emerytury od dnia 1 lutego 2004r., co też trafnie ustalił Sąd Okręgowy. Przedmiotowa okoliczność wywiera wpływ na dalsze postępowanie w sprawie. I tak wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r. (K 2/12 OTK-A 2012/10/121) opublikowanym w Dzienniku Ustaw pod pozycją 1285 z dnia 22 listopada 2012 r. Trybunał Konstytucyjny stwierdził, iż art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r. Nr 291, poz. 1707) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 z zm.), dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z 16 grudnia 2010 r., w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Dla przypomnienia wyjaśnić wypada, iż przedmiotowa ustawa z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2010 , Nr 257 poz. 1726) w swoim art. 6 dokonała zmiany w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych między innymi właśnie poprzez dodanie art. 103a. zgodnie z którym - prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Skutki zakresowej niekonstytucyjności przedmiotowego art. 28 są takie, iż z chwilą ogłoszenia sentencji wyroku w Dzienniku Ustaw utracił on moc w zakresie, w jakim przewiduje stosowanie art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Oznacza to, że obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą - jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury - nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły to prawo w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. Natomiast przepis ten pozostaje nadal w obrocie prawnym i znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury w momencie jego wejścia w życie i później, tj. od 1 stycznia 2011 r. lub przed 8 stycznia 2009 r.

Bezspornym w świetle powyższych ustaleń faktycznych winno być, iż wnioskodawczyni nie należy do kręgu osób, które prawo do emerytury nabyły właśnie w przedziale czasowym od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. kiedy to nie było obowiązku rozwiązywania stosunku pracy.

Jak już wyżej wskazano wnioskodawczyni nabyła prawo do emerytury na mocy decyzji ZUS z dnia 12 marca 2004r. od dnia 1 lutego 2004r. Miało to zatem miejsce w sytuacji, kiedy istniał obowiązek rozwiązania stosunku pracy przez osobę pozostającą w zatrudnieniu, która ubiegała się o świadczenia emerytalne. Stosownie bowiem do obowiązującego w okresie od 1 lipca 2000 r. do 7 stycznia 2009 r. przepisu art. 103 ust. 2a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 z zm.) prawo do emerytury ulegało zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego.

Argumenty Trybunału Konstytucyjnego przytoczone w uzasadnieniu wyroku z dnia 13 listopada 2012r., które zadecydowały o stwierdzeniu zakresowej niekonstytucyjności art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r. Nr 291, poz. 1707) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nie przystają do sytuacji wnioskodawczyni. Powinna ona bowiem, przechodząc na emeryturę z dniem 1 lutego 2004r. być świadoma tego, że emerytura jej przyznana, zostanie zawieszona, jeżeli nie rozwiąże stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą. Już w decyzji przyznającej tę emeryturę zawieszono jej wypłatę z tego właśnie tytułu.

W tej sytuacji zapadły w dniu 13 listopada 2012 r. wyrok Trybunału Konstytucyjnego (K 2/12 OTK-A 2012/10/121) nie ma zastosowania do sytuacji prawnej wnioskodawczyni, a w szczególności nie stanowi on wystarczającej podstawy do wznowienia postępowania zakończonym prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego z dnia 23 grudnia 2011 r. wydanym w sprawie o sygn. akt IV U 2836/11, w taki sposób aby uwzględnić odwołanie od decyzji z dnia 3 października 2011r. i podjąć wypłatę emerytury zawieszanej od dnia 1 października 2011r.

W tym stanie rzeczy Sąd Apelacyjny, na zasadzie art. 386 §1 k.p.c., zmienił zaskarżony wyrok, w jego zaskarżonej części i wniesioną skargę, na zasadzie art. 412 § 2 k.p.c. oddalił.